

7. Dewey J. Art as experience. Minton, Balch & Company, 1980. 355 p.
8. Elliott D. J., Silverman M. Music Matters: A Philosophy of Music Education. (2nd edition). Oxford University Press, 2014. 568 p.
9. Hodges D. A. Music in the human experience: An introduction to music psychology. (2nd edition). Routledge, 2020. 472 p.
10. Schopenhauer A. World as will and representation. Trans. from the German E.F.J. Payne. New York: Dover Publications, Inc, 1969. 534 p.

References:

1. Aristotle. (2000). Polity [Politics] (O. Kisliuk, Trans.). Kyiv: Osnovy. 239 p. [in Ukrainian].
2. Kozeniashev, Y. A. (2011). Muzychne vykhovannia v starodavnomu sviti [Music education in the ancient world]. Visnyk KhDADM, (1), 180–183. [in Ukrainian].
3. Lychkovakh, V. (2005). Svit liudyny v mystetstvi (svitohliadno-antropolohichni zasady teorii estetychnoho vykhovannia) [The world of man in art (worldview-anthropological foundations of the theory of aesthetic education)]. Chernihiv. 152 p. [in Ukrainian].
4. Plato (2000). Derzhava [The Republic] (D. Koval, Trans.). Kyiv. 355 p. [in Ukrainian].
5. Tormakhova, A. M. (2009). Filosofiia muzyky v konteksti yevropeiskoi muzychnoi kultury XIX–XX st. [Philosophy of music in the context of European musical culture of the 19th–20th centuries] (PhD dissertation in Aesthetics). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. 201 p. [in Ukrainian].
6. Bowman, W. (2002). Educating musically. In R. Colwell & C. Richardson (Eds.), The new handbook of research on music teaching and learning (pp. 63–84). Oxford University Press.
7. Dewey, J. (1980). Art as experience. Minton, Balch & Company. 355 p.
8. Elliott, D. J., & Silverman, M. (2014). Music Matters: A Philosophy of Music Education (2nd ed.). Oxford University Press. 568 p.
9. Hodges, D. A. (2020). Music in the human experience: An introduction to music psychology (2nd ed.). Routledge. 472 p.
10. Schopenhauer, A. (1969). World as will and representation (E. F. J. Payne, Trans.). New York: Dover Publications, Inc. 534 p.

Sologub V. The idea of musical and aesthetic education through the prism of music philosophy

The article examines the evolution of the concept of musical and aesthetic education from ancient times to the present. Attention is focused on how music, being an integral part of aesthetic education, influences the formation of worldview, emotional sensitivity and moral development of the individual. The views of ancient philosophers such as Plato and Aristotle, who emphasised the educational potential of music and its ability to influence human character, are considered. Medieval ideas about music are connected with its consideration as a science that helps to comprehend the divine order and contributes to spiritual perfection. Renaissance humanists, such as Erasmus of Rotterdam, viewed music as a means of moral education and harmonious expression. During the Enlightenment, philosophers such as Jean-Jacques Rousseau and Johann Heinrich Pestalozzi emphasised the importance of music in shaping the emotional sphere and developing empathy. Attention is paid to the contribution of German classical philosophers such as Immanuel Kant, Georg Hegel and Friedrich Schelling to the understanding of music as a means of expressing the spirit and developing self-awareness. In the twentieth century, music began to be seen not only as a means of personal development, but also as a tool for social transformation. Theorists such as Theodor Adorno drew attention to the commercialisation of music and its impact on aesthetic consciousness. Contemporary approaches to music and aesthetic education integrate classical principles with new pedagogical methods, such as music therapy, interactive learning, and the use of digital technologies. Music remains a powerful means of aesthetic and moral education, contributing to the comprehensive development of the individual. The study is interdisciplinary in nature, covering the fields of aesthetics, art history, philosophy and pedagogy, which allows for a deeper understanding of the transformation of the idea of music and aesthetic education in the historical context.

Key words: music, music and aesthetic education, ethos, philosophy of music, music aesthetics, pedagogy.

УДК 334.73:364.053.12

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.23>

Стадник А. Г., Кузьміна М. О., Зеркаль А. В., Усатий Є. М., Садикіна А. С.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НЕКОМЕРЦІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗОНАХ КОНФЛІКТУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА

Неприбуткові організації є важливими складовими громадянського суспільства, виконуючи ключову роль у подоланні соціальних, економічних і гуманітарних викликів, особливо у періоди кризових ситуацій, таких як збройні конфлікти. Завдяки їхній діяльності забезпечуються базові потреби населення, надається правова, психологічна та гуманітарна допомога, а також сприяють згуртованості суспільства.

Мета статті полягає у комплексному аналізі особливостей діяльності НКО в умовах конфліктної зони, виявленні основних проблем, з якими вони стикаються, дослідженні української практики функціонування НКО у контексті сучасного збройного конфлікту та висвітленні успішного міжнародного досвіду їхньої організації та підтримки.

У роботі використано міждисциплінарний підхід, який поєднує правовий, соціологічний та економічний аналіз. Основними методами стали аналіз і синтез літературних джерел, статистичні методи для обробки даних щодо діяльності НКО, а також порівняльний метод для вивчення міжнародного досвіду.

Результати дослідження засвідчили, що українські НКО виконують значну роль у вирішенні гуманітарних проблем, але їхній розвиток стримується низкою факторів. Зокрема, недоліки правового регулювання, нестача фінансування, пасивність громадян у залученні до громадської діяльності та низький рівень довіри до НКО. Натомість міжнародний досвід демонструє, що ефективна взаємодія між державою, суспільством і бізнесом, зокрема шляхом надання податкових пільг, впровадження державних програм підтримки волонтерства та формування позитивного іміджу НКО, може стати основою для стабільного функціонування цих організацій.

На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що НКО, працюючи в умовах конфліктів, не лише вирішують нагальні проблеми гуманітарного характеру, але й сприяють довгостроковим соціальним і економічним змінам. Для підвищення їхньої ефективності в Україні необхідно вдосконалити законодавчу базу, забезпечити державну підтримку, створити освітні програми для волонтерів і активістів, а також інтегрувати найкращі міжнародні практики.

Ключові слова: громадянське суспільство, соціальна функція, держава, партнерство, взаємодія.

Діяльність некомерційних організацій (НКО) у зонах конфлікту є однією з найактуальніших тем сучасного глобального дискурсу, оскільки такі зони стають епіцентрами гуманітарних, соціальних та економічних викликів. Світовий досвід свідчить, що в умовах гострих суспільних потрясінь та військових конфліктів роль НКО є не лише важливою, а й незамінною. Вони здатні оперативно реагувати на потреби населення, долати бюрократичні перепони та забезпечувати підтримку там, де державні інститути виявляються неготовими або неспроможними діяти ефективно.

Україна, зіштовхнувшись із військовою агресією, окупацією частини територій та масштабними гуманітарними викликами, наочно демонструє значення НКО у зоні конфлікту. З початку Революції Гідності, а згодом і під час повномасштабного вторгнення Російської Федерації, вітчизняне громадянське суспільство проявило виняткову здатність до самоорганізації. Волонтерські рухи, благодійні фонди, правозахисні ініціативи та інші форми НКО фактично взяли на себе значну частину функцій, пов'язаних із забезпеченням соціальної стабільності, допомогою постраждалим, підтримкою армії, організацією гуманітарних коридорів і розв'язанням інших нагальних проблем.

Робота некомерційних організацій у зонах конфлікту зіштовхується з низкою суттєвих труднощів. Серед них – відсутність чіткої правової регламентації їхньої діяльності, обмежені фінансові ресурси, а також постійні ризики для життя волонтерів і працівників. До того ж важливим викликом залишається налагодження ефективної взаємодії з міжнародними донорами, місцевою владою, світовими гуманітарними організаціями, а також вплив НКО на формування національної політики, яка спрямована на підтримку постраждалих та відновлення територій після конфліктів.

Вивчення світового досвіду, зокрема діяльності НКО у таких країнах, як Ірак, Сирія, Афганістан, які пережили масштабні конфлікти, разом із аналізом української практики, відкриває можливість оцінити ефективність застосовуваних підходів. Це також дозволяє визначити шляхи для подальшого вдосконалення. У цьому контексті надзвичайно важливо зрозуміти, як підвищити результативність роботи НКО, створити умови для їхньої співпраці з державою та міжнародними партнерами і сприяти формуванню стійких механізмів взаємодії.

Отже, вивчення специфіки роботи НКО у зонах конфлікту є надзвичайно актуальним завданням. Воно передбачає дослідження їхньої ролі, аналіз викликів і кращих практик, що забезпечують ефективну соціальну підтримку, гуманітарну допомогу та відновлення громад, постраждалих унаслідок конфліктів.

Дослідження діяльності некомерційних організацій (НКО) у зонах конфлікту є актуальною темою як для міжнародної, так і української наукової спільноти. Серед ключових публікацій, які розглядають питання гуманітарної діяльності в умовах криз, варто виокремити роботи, що зосереджуються на теоретичних аспектах функціонування НКО, їхній ролі у стабілізаційних процесах, а також викликах, з якими вони стикаються.

Значний внесок у вивчення міжнародного досвіду діяльності НКО зроблено в працях дослідників, таких як М. Аборамадан (M. Aboramadan) [1], що аналізує гуманітарну діяльність у країнах Африки та Близького Сходу, і Х. Т. Дуонг (H. T. Duong) [2], де висвітлюється питання мінімізації негативних наслідків міжнародної допомоги. Ці дослідження підкреслюють, що ефективність НКО багато в чому залежить від здатності адаптувати свої підходи до специфіки конфліктного середовища.

Український досвід вивчався через призму діяльності громадських ініціатив, особливо після початку збройного конфлікту на Сході України. Роботи таких авторів, як Н. І. Бровко [3], І. М. Вітковська [4] зосереджуються на консолідації українського громадянського суспільства, підтримці переселенців, а також матеріально-технічному забезпеченні армії. Зокрема, дослідження О. Коломійчук, М. Воловод [5] висвітлює, як українські НКО формували нові підходи до допомоги постраждалим.

У міжнародній літературі часто наголошується на важливості координації НКО з місцевими громадами та урядами для підвищення ефективності їхньої діяльності. Водночас українська практика демонструє сильну залежність НКО від волонтерських ініціатив і обмеженість доступу до системного фінансування, що відрізняється від стабільних структур НКО у західних країнах.

У літературі існує розбіжність щодо оцінки впливу НКО на локальні громади. Деякі дослідники, у тому числі А. Б. Гришук [6] наголошують на необхідності зміцнення довіри між НКО та місцевими громадами, тоді як інші вказують на ризики залежності громад від гуманітарної допомоги.

Стаття спрямована на заповнення прогалин у знаннях шляхом аналізу синергетичного підходу до діяльності НКО у зонах конфлікту, враховуючи українську практику і міжнародний досвід. Основний акцент зроблено на адаптацію найкращих практик до українських реалій, що дозволяє запропонувати комплексні рекомендації для покращення функціонування НКО у постконфліктних умовах.

Мета статті – проаналізувати особливості діяльності некомерційних організацій (НКО) у зонах конфлікту, враховуючи міжнародний досвід та українську практику.

Завдання статті:

- окреслити правові, соціальні та економічні особливості діяльності НКО в умовах зони конфлікту;
- проаналізувати українську практику роботи НКО у контексті збройного конфлікту та його наслідків;
- вивчити міжнародний досвід функціонування НКО у країнах, що пережили значні конфлікти.

Неприбуткові організації (НКО) відповідно до українського законодавства є суб'єктами, діяльність яких спрямована на досягнення суспільно корисних цілей без отримання прибутку. Їхня робота базується на добровільних засадах і спрямована на задоволення соціальних потреб, реалізацію важливих проєктів та забезпечення соціальних гарантій. Чинне законодавство, зокрема Податковий кодекс України, визначає особливий статус НКО та надає їм податкові пільги, що підкреслює їхню важливість у соціально-економічній структурі держави [7]. Додатково, Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки передбачає підтримку таких організацій, їхніх волонтерських ініціатив і заходів, спрямованих на зміцнення їхнього впливу на державну політику [8].

У кризових умовах НКО відіграють критичну роль у забезпеченні соціальної підтримки та допомоги. Вони надають послуги, орієнтовані на найбільш вразливі категорії населення, включаючи внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від конфліктів і осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах. У період кризи НКО стають ключовими учасниками гуманітарної діяльності, організовуючи доставку продуктів харчування, медикаментів та інших необхідних ресурсів у зони, що найбільше постраждали. Водночас вони виконують роль посередника між суспільством і державою, сприяючи гармонізації соціально-економічних відносин і формуючи етичні орієнтири, які стають основою для розвитку соціальної відповідальності в суспільстві. Більш детальна інформація щодо функцій та ролі НКО у кризових умовах наведена у таблиці 1.

З початком повномасштабної війни в Україні у лютому 2022 року неурядовим організаціям довелося терміново адаптуватися до нової реальності. Змінилися географія їхньої діяльності, пріоритети, обсяги надання послуг і характер взаємодії з ключовими групами. Війна суттєво вплинула на всі аспекти функціонування НКО, висунувши перед ними нові виклики й завдання. Основні виклики, які постають перед НКО, охоплюють безпекові, операційні, правові, фінансові аспекти, а також особливості функціонування в різних географічних умовах. Розглянемо їх більш детально (табл. 2).

За даними Центру захисту (ЦЗ), до липня 2022 року спостерігалось зниження надання послуг НКО на рівні від 3% до 50% залежно від виду діяльності у порівнянні з періодом до початку війни. Окрім того, 25% організацій змінили географію своєї роботи, переміщуючи ресурси та команди у більш безпечні регіони або в місця, де їх допомога стала найбільш необхідною [9].

Порівняння сфер діяльності некомерційних організацій в Україні до і після повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році свідчить про значну трансформацію пріоритетів їхньої роботи, зумовлену новими викликами та потребами суспільства [10].

До вторгнення НКО зосереджували свою діяльність переважно на розвитку культури, спорту, туризму (36%) та освіти (29,1%). Ці напрями займали провідні позиції серед сфер діяльності. Також значну увагу

Таблиця 1

Функції НКО у кризових умовах

Назва	Характеристика
Соціальна підтримка населення	НКО забезпечують надання послуг, орієнтованих на вразливі категорії громадян, особливо в умовах криз. Це включає гуманітарну допомогу, підтримку внутрішньо переміщених осіб, організацію тимчасового житла, а також доступ до медичних, освітніх та психологічних послуг.
Гуманітарна діяльність	У період криз НКО виконують ключову роль у забезпеченні гуманітарної допомоги, такої як доставка продуктів харчування, медикаментів, предметів першої необхідності та інших ресурсів до постраждалих районів.
Інформаційна підтримка та адвокація	Однією з важливих ролей НКО є інформування громадськості про наявні проблеми та залучення уваги до найбільш гострих соціальних питань. Вони також впливають на прийняття державних рішень, сприяючи вдосконаленню політики в соціальній сфері.
Фінансова гнучкість та ресурсна мобілізація	Особливістю НКО є здатність залучати фінансування з різних джерел, включаючи благодійні внески, міжнародні гранти та державну підтримку. У кризових умовах ця функція є критичною для забезпечення оперативності та масштабності їхньої діяльності.

Джерело: власна розробка автора.

Таблиця 2

Виклики, з якими зіштовхуються некомерційні організації під час війни

Назва	Характеристика
Безпекові ризики	Війна створює постійні загрози для безпеки співробітників НКО, волонтерів і бенефіціарів. На території України немає повністю безпечного місця для розташування офісів або проведення польових робіт, адже ризики бомбардувань, обстрілів і руйнування інфраструктури існують по всій країні. Особливу небезпеку становлять території поруч із зоною бойових дій або тимчасово окуповані райони, де загрози для життя та здоров'я співробітників є найбільш актуальними
Операційні ризики	Міграція населення та мобілізація значно вплинули на кадровий потенціал НКО. Мобілізація громадян у Збройні сили України або добровільний вступ працівників у лави захисників країни можуть призвести до втрати ключових фахівців. Крім того, умови воєнного стану унеможливають проведення масових заходів, страйків або інших публічних акцій, що обмежує можливості НКО для впливу на суспільну думку та нормативно-правову базу.
Правові обмеження та зміни у відносинах з донорами	Воєнний стан вважається форс-мажором, що дозволяє сторонам скасувати попередні домовленості, навіть якщо вони були закріплені документально. Додатково запроваджені обмеження прав і свобод, наприклад, обмеження на пересування, комендантська година, примусове відчуження майна або заборона масових зібрань, суттєво ускладнюють реалізацію проектів.
Фінансові ризики	Кризові регуляції у фінансовій сфері вплинули на можливість співпраці НКО з міжнародними донорами. Обмеження операцій із валютою, низька дохідність внутрішніх інвестиційних інструментів та зниження гривневих бюджетів через інфляцію створили фінансові труднощі для багатьох організацій. Донори часто не готові до індексації бюджетів, що зменшує реальні можливості НКО у вирішенні гуманітарних завдань.

Джерело: складено автором на основі [5]

приділяли правовій допомозі (17,1%), захисту прав людини (15,2%), екології (14,7%) і соціальному підприємству (10,7%) (рис. 1).

З початком повномасштабної війни пріоритети суттєво змінилися. Допомога армії та ветеранам стала лідируючою сферою (зростання з 21,9% до 43,2%), що відображає різке зростання потреб у підтримці Збройних сил України. Також значно зросла частка організацій, які зосереджуються на допомозі жертвам війни та внутрішньо переміщеним особам (з 17,5% до 43,2%).

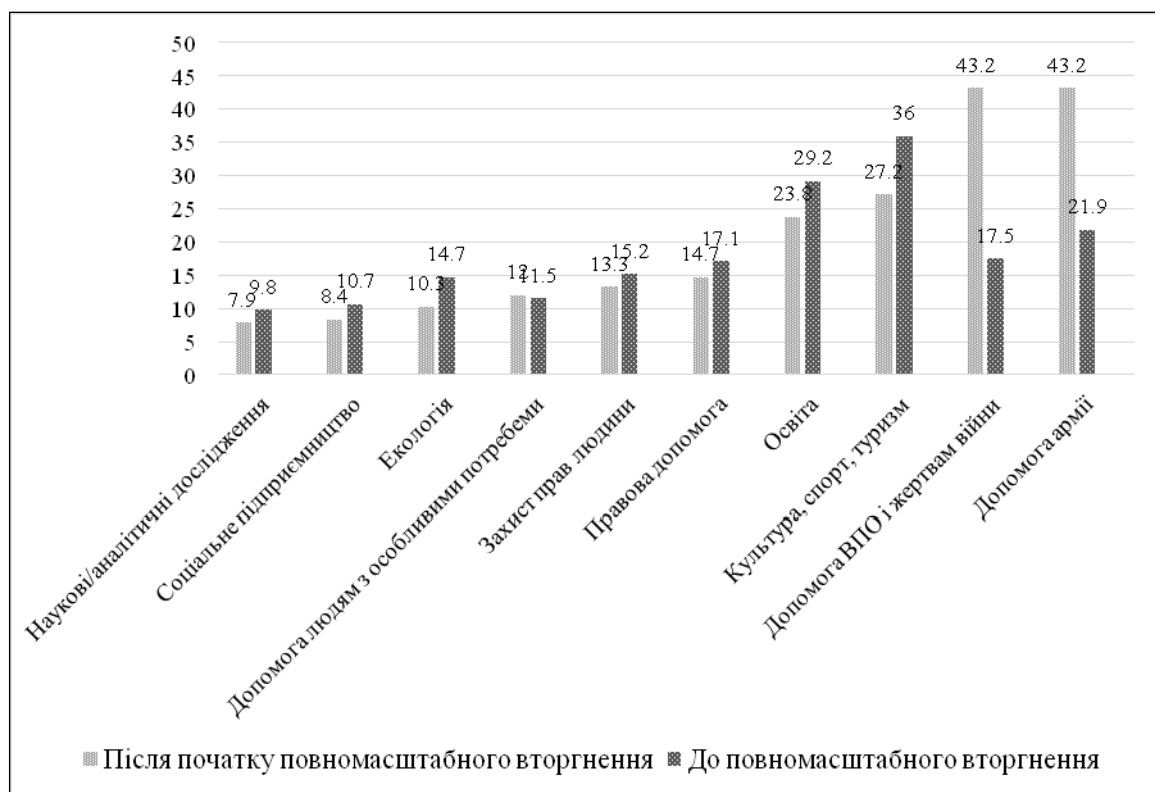

Рис. 1. Порівняння сфер діяльності НКО до та після повномасштабного вторгнення

Джерело: складено автором на основі [10].

Навпаки, такі напрями, як культура, спорт і туризм, а також освіта, втратили частку серед пріоритетів діяльності (зменшення до 27,2% і 23,8% відповідно). Це свідчить про перерозподіл ресурсів та уваги НКО на вирішення нагальних гуманітарних проблем.

Зменшення частки інших напрямків, зокрема екології (з 14,7% до 10,3%), соціального підприємництва (з 10,7% до 8,4%) і наукових досліджень (з 9,8% до 7,9%), також підтверджує фокус на більш критичних сферах під час війни.

Важливим є те, що лише чверть організацій (24,7%) продовжили роботу у звичних сферах після початку вторгнення. Більшість НКО (56,4%) інтегрували нові напрями у свою діяльність, поєднуючи їх із довоєнними пріоритетами. Лише 18,8% повністю переорієнтувалися на нові завдання.

Згідно з наведеними на рис. 2 даними, основний вид підтримки, яку отримували НПО, – це гуманітарна допомога, що становила 23,04% від загальної кількості зафіксованих випадків допомоги. Цей вид підтримки є найбільш затребуваним в умовах кризи, адже спрямований на забезпечення базових потреб населення, яке зазнало серйозних втрат через військові дії. Забезпечення продуктами харчування, ліками, одягом та іншими життєво необхідними ресурсами було пріоритетом для багатьох організацій.

Другим за значущістю видом допомоги була підтримка корисними контактами (19,37%). Це вказує на важливість комунікації та співпраці між НПО, державними структурами та міжнародними організаціями. Надання контактів сприяло розширенню можливостей для НПО залучати додаткові ресурси та посилювати свої ініціативи.

Фінансова допомога посіла третє місце за поширеністю, становлячи 18,32%. Це свідчить про те, що забезпечення фінансових ресурсів, незважаючи на високу потребу, не завжди було доступним у достатньому обсязі. Для багатьох організацій саме фінансова підтримка є ключовою умовою для реалізації своїх проєктів.

Інформаційна підтримка, яка включала консультування, поширення важливих даних та рекомендацій, також мала значний вплив і становила 17,28%. Умови війни вимагають оперативного доступу до інформації та адаптації діяльності відповідно до змінних обставин, що пояснює важливість цього виду допомоги.

Водночас, 15,18% НПО не отримували жодної допомоги, що є тривожним сигналом щодо недостатнього охоплення державними чи міжнародними програмами підтримки. Це вказує на необхідність покращення механізмів взаємодії, які забезпечуватимуть доступ до ресурсів для всіх організацій, незалежно від їхнього масштабу чи місця розташування.

Найменш поширеним видом допомоги була експертна підтримка (6,81%). Така ситуація може свідчити про обмежений доступ до професійного консультування або про зосередження ресурсів на більш нагальних потребах, таких як гуманітарна чи фінансова допомога.

У сучасних умовах НПО відіграють важливу роль у забезпеченні гуманітарних, соціальних та інформаційних потреб населення, однак їхня робота супроводжується низкою специфічних викликів, зумовлених воєнними обставинами [12].

По-перше, у зонах конфлікту діяльність НПО значною мірою орієнтована на реагування на нагальні гуманітарні потреби. Найбільша частка допомоги, отриманої такими організаціями, була спрямована на забезпечення продуктами харчування, медикаментами, одягом та іншими життєво необхідними ресурсами. Це підтверджує важливість їхньої роботи для стабілізації ситуації та підтримки вразливих категорій населення.

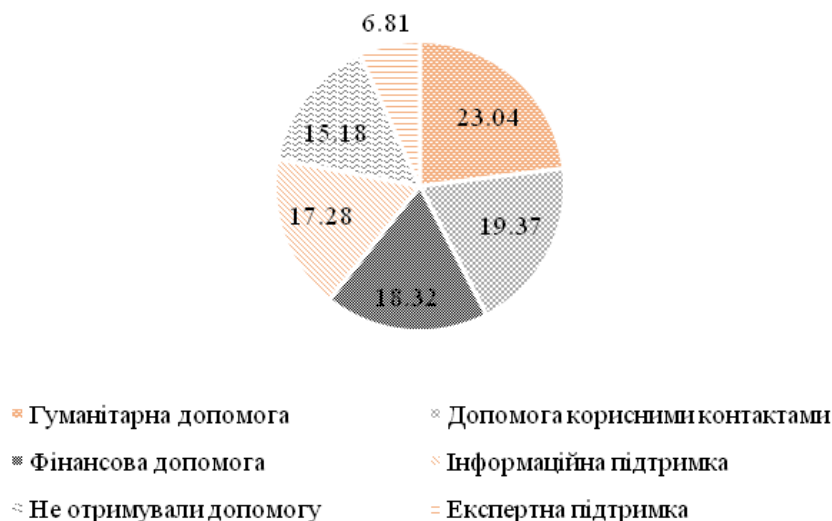

Рис. 2. Тип допомоги, яку отримували НПО під час війни

Джерело: складено автором на основі [11].

По-друге, значна увага приділяється налагодженню комунікації та співпраці з державними органами, міжнародними донорами та іншими НПО. Підтримка корисними контактами, яка займає друге місце серед видів допомоги, свідчить про те, що ефективність діяльності таких організацій часто залежить від доступу до мережі партнерів. Це дозволяє НПО залучати додаткові ресурси, уникати дублювання зусиль та оперативно адаптуватися до змінних умов.

Третя особливість полягає у залежності НПО від фінансової підтримки. У зоні конфлікту організації часто мають обмежений доступ до самофінансування, а їхні потреби перевищують доступні ресурси. Фінансова допомога, хоч і займає третю позицію за обсягами, залишається критичною умовою для реалізації їхніх проєктів та забезпечення стабільності роботи.

Водночас інформаційна та експертна підтримка відіграють допоміжну роль, проте їхній потенціал не завжди повністю реалізується. Інформаційна підтримка допомагає організаціям орієнтуватися у складних умовах війни, тоді як експертна допомога здатна посилити їхні можливості шляхом надання професійних знань та навичок. Проте низька частка експертної підтримки вказує на необхідність її активнішого розвитку, зокрема у сферах стратегічного планування, моніторингу та оцінки проєктів.

Окрім цього, існує група організацій, які не отримали жодної допомоги, що свідчить про нерівномірність підтримки та недоліки у координації. Цей аспект вимагає особливої уваги з боку держави та міжнародних партнерів, адже без належної допомоги НПО можуть втрачати ефективність і навіть припиняти свою діяльність.

Таким чином, діяльність неприбуткових організацій у зонах конфлікту характеризується високою залежністю від зовнішньої підтримки, багатовекторністю взаємодії з партнерами, а також необхідністю швидкого реагування на гуманітарні кризи.

Міжнародний досвід діяльності неприбуткових організацій свідчить про значну ефективність підтримки волонтерства на державному рівні та його вагомий роль у вирішенні важливих соціальних завдань. У таких країнах, як Сполучені Штати, Канада, Австралія, Велика Британія, Італія та Японія, уряди активно сприяють розвитку волонтерських ініціатив. Вони запроваджують спеціальне законодавство, яке заохочує волонтерську діяльність, розробляють програми підтримки, створюють національні волонтерські центри та стимулюють громадян до участі в соціально значущих проєктах [13, с. 130–131].

У європейських країнах волонтерська діяльність відіграє важливу роль у зміцненні соціальної згуртованості та розвитку демократичних цінностей. За статистикою, майже третина мешканців Європи бере активну участь у волонтерстві, а більшість громадян розглядає його як важливу частину суспільного життя. Волонтерство не лише сприяє розв'язанню актуальних соціальних проблем, а й виступає інструментом формування громадянської відповідальності, що є необхідним елементом стійкого розвитку суспільства. Наприклад, у Німеччині діє програма підтримки волонтерів, яка передбачає податкові пільги та інші заохочення. У Польщі витрати волонтерів на транспорт, харчування та навчання не оподатковуються, а у Румунії законодавство забезпечує соціальний захист осіб, які займаються волонтерством [14].

Таким чином, міжнародний досвід демонструє, що волонтерство є не лише інструментом соціальної підтримки, а й важливим фактором формування активного громадянського суспільства. Вивчення та адаптація цих практик можуть стати основою для вдосконалення роботи НКО в Україні, сприяти зміцненню суспільної згуртованості, розвитку соціальних ініціатив та інтеграції держави у світову спільноту.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна зробити кілька важливих висновків.

Правові, соціальні та економічні аспекти діяльності НКО у кризових умовах вимагають гнучкості та адаптивності. Відсутність належного нормативного регулювання часто ускладнює їхню роботу, однак ці організації виступають важливим інструментом підтримки населення через надання гуманітарної, фінансової та інформаційної допомоги. Соціальні аспекти, такі як рівень довіри громадян до НКО, та економічні виклики, пов'язані з нестачею фінансування та ресурсів, створюють додаткові труднощі, але водночас стимулюють пошук інноваційних підходів до їхньої діяльності.

Українська практика роботи НКО у контексті збройного конфлікту демонструє важливість їхнього внеску у підтримку найбільш уразливих верств населення. Незважаючи на складні умови, українські організації забезпечують життєво необхідну допомогу постраждалим, сприяють формуванню соціальної згуртованості та активно працюють над вирішенням гуманітарних проблем. Разом з тим, досвід показує необхідність більш тісної співпраці між НКО та державними органами для створення сприятливого середовища для їхньої діяльності.

Аналіз міжнародного досвіду роботи НКО в країнах, що пережили конфлікти, таких як Німеччина, Польща, США, показує, що державна підтримка, чітке правове регулювання та фінансування є ключовими чинниками успішного функціонування організацій. Інструменти, які застосовуються за кордоном можуть бути ефективно адаптовані до українських реалій.

Використана література:

1. Aboramadan M. NGOs management: a roadmap to effective practices. *Journal of Global Responsibility*, p. 2041–2568. 2018. DOI : <https://doi.org/10.1108/JGR-08-2018-0033>.

2. Duong H. T. Fourth Generation NGOs: Communication Strategies in Social Campaigning and Resource Mobilization. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*. 2017. Vol. 29. № 2. P. 119–147. DOI : <https://doi.org/10.1080/10495142.2017.1293583>.
3. Бровко Н. І. До проблем становлення і розвитку громадських інституцій в Україні під час війни. Захист прав особи в період воєнного стану в Україні : матеріали Круглого столу з нагоди Дня юриста (БНАУ, 6 жовтня 2022 р.). Біла Церква, 2022. С. 7–10. URL : https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/8774/1/Do_problem_stan.pdf.
4. Вітківська І. М. Громадська організація: теоретичні основи визначення. ГАБІТУС. 2018. № 6. С. 36–39. URL : file:///C:/Users/User/Downloads/habit_2018_6_8.pdf.
5. Коломійчук О., Воловод М. Робота неурядових організацій в умовах збройного конфлікту : практичний посібник з безпечних питань. 2023. 45 с. URL : surl.li/yjbfpq.
6. Гришук А. Б. Роль неприбуткових благодійних організацій у наданні соціальних послуг населенню. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 315–318. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/72>.
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 01.04.2023 р. № 2173-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>.
8. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки : Указ Президента України від 27.09.2021 р. № 487/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#>.
9. Як ВІЛ-сервіси НУО працюють в умовах війни? Результати опитування. Центр громадського здоров'я МОЗ України. URL : <https://phc.org.ua/news/yak-vil-servisni-nuo-pracyuyut-v-umovakh-viyni-rezultati-opituvannya>.
10. Громадянське суспільство України в умовах війни-2022 : звіт за результатами дослідження. Єднання. м. Київ, грудень 2022 – січень 2023. 64 с. URL : surl.li/ubmhpt.
11. Потреби та робота НУО під час війни. Аналітичний звіт. Zagoriy Foundation. URL : https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2022/04/potreby-tp-robita-nuo-pid-chas-viyny_.pdf.
12. Сенишин О., Пелех І. Проблеми та перспективи розвитку громадських організацій в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2023. Вип. 65. С. 157–166. DOI : <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2023.65.0.6511>.
13. Мірко Н., Ладонько Л. Міжнародне волонтерство та розвиток громадського сектору. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2023. № 6. С. 128–140. DOI : 10.31617/3.2023(131)08.
14. Say D., Malynovska N. The potential of volunteering as a part of social security in Ukraine. *Public Administration and Regional Development*. 2022. Vol. 15. P. 146–171. DOI : <https://doi.org/10.34132/pard2022.15.07>.

References:

1. Aboramadan M. (2018) NGOs management: a roadmap to effective practices. *Journal of Global Responsibility*, p. 2041–2568. DOI: <https://doi.org/10.1108/JGR-08-2018-0033>
2. Duong H. T. (2017) Fourth Generation NGOs: Communication Strategies in Social Campaigning and Resource Mobilization. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*. Vol. 29(2), p. 119–147. DOI:10.1080/10495142.2017.1293583
3. Brovko N.I. (2022) Do problem stanovlennia i rozvytku hromadskykh instytutstii v Ukraini pid chas viiny [On the problems of the formation and development of public institutions in Ukraine during the war]. *Zakhyst prav osoby v period voiennoho stanu v Ukraini: materialy Kruhloho stolu z nahody Dnia yurysta (BNAU, 6 zhovtnia 2022 r.). Bila Tserkva*. S. 7–10. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/8774/1/Do_problem_stan.pdf [in Ukrainian].
4. Vitkovska I.M. (2018) Hromadska orhanizatsiia: teoretychni osnovy vyznachennia [Public organization: theoretical foundations of the definition]. *HABITUS*, №6. S. 36–39. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/habit_2018_6_8.pdf.
5. Kolomiichuk O., Volovod M. (2023) Robota neuriadovykh orhanizatsii v umovakh zbroinoho konfliktu [The work of non-governmental organizations in conditions of armed conflict]: praktychnyi posibnyk z bezpekovykh pytan. 45 s. URL: surl.li/yjbfpq [in Ukrainian].
6. Hryshchuk A.B. (2023) Rol neprybutkovykh blahodiinykh orhanizatsii u nadanni sotsialnykh posluh naselenniu [The role of non-profit charitable organizations in providing social services to the population]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 2. S. 315–318. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/72> [in Ukrainian].
7. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo administruvannia okremykh podatkov u period voiennoho, nadzvychnoho stanu: Zakon Ukrainy vid 01.04.2023 r. № 2173-IKh [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Administration of Certain Taxes During a State of War or Emergency: Law of Ukraine No. 2173-IX of April 1, 2023]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> [in Ukrainian].
8. Pro Natsionalnu stratehiu spriannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini na 2021–2026 roky: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 27.09.2021 r. № 487/2021 [On the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021–2026: Decree of the President of Ukraine No. 487/2021 of September 27, 2021]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> [in Ukrainian].
9. Yak VIL-servisni NUO pratsiuiut v umovakh viiny? [How do HIV service NGOs work in wartime?] Rezultaty opytuvannia. Tsentr hromadskoho zdorovia MOZ Ukrainy. <https://phc.org.ua/news/yak-vil-servisni-nuo-pracyuyut-v-umovakh-viyni-rezultati-opituvannya> [in Ukrainian].
10. Hromadianske suspilstvo Ukrainy v umovakh viiny-2022 (2023) [Civil society of Ukraine in wartime-2022]: zvit za rezultatamy doslidzhennia. Yednannia. Kyiv. 64 s. URL: surl.li/ubmhpt [in Ukrainian].
11. Potreby ta robota NUO pid chas viiny [Needs and work of NGOs during the war]. *Analitychnyi zvit. Zagoriy Foundation*. URL: https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2022/04/potreby-tp-robita-nuo-pid-chas-viyny_.pdf [in Ukrainian].
12. Senyshyn O., Pelek I. (2023) Problemy ta perspektivy rozvytku hromadskykh orhanizatsii v Ukraini [Problems and prospects of development of public organizations in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna*. Vyp. 65. S. 157–166. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2023.65.0.6511> [in Ukrainian].
13. Mirko N., Ladonko L. (2023) Mizhnarodne volonterstvo ta rozvytok hromadskoho sektoru [International volunteering and development of the public sector]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. № 6. S. 128–140. DOI: 10.31617/3.2023(131)08 [in Ukrainian].
14. Say D., Malynovska N. (2022) The potential of volunteering as a part of social security in Ukraine. *Public Administration and Regional Development*. Vol. 15. P. 146–171. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2022.15.07>

Stadnyk A., Kuzmina M., Zerkal A., Sadykina A., Usatyi Ye. Features of non-profit organizations' activities in conflict areas: international experience and Ukrainian practice

Non-profit organizations are important components of civil society, playing a key role in overcoming social, economic and humanitarian challenges, especially during periods of crisis situations, such as armed conflicts. Thanks to their activities, the basic needs of the population are ensured, legal, psychological and humanitarian assistance is provided, and social cohesion is promoted.

The purpose of the article is to comprehensively analyze the features of NPO activities in conflict zones, identify the main problems they face, study the Ukrainian practice of NPO functioning in the context of modern armed conflict, and highlight the successful international experience of their organization and support.

The paper uses an interdisciplinary approach that combines legal, sociological and economic analysis. The main methods were the analysis and synthesis of literary sources, statistical methods for processing data on the activities of NGOs, as well as a comparative method for studying international experience.

The results of the study showed that Ukrainian NGOs play a significant role in solving humanitarian problems, but their development is constrained by a number of factors. In particular, shortcomings in legal regulation, lack of funding, passivity of citizens in engaging in public activities and a low level of trust in NGOs. In turn, international experience demonstrates that effective interaction between the state, society and business, in particular by providing tax benefits, implementing state programs to support volunteering and forming a positive image of NGOs, can become the basis for the stable functioning of these organizations.

Based on the analysis, it was concluded that NGOs, working in conflict situations, not only solve urgent problems of a humanitarian nature, but also contribute to long-term social and economic changes. To increase their effectiveness in Ukraine, it is necessary to improve the legislative framework, provide state support, create educational programs for volunteers and activists, and integrate best international practices. This will strengthen citizens' trust in NGOs and support the development of democratic institutions in Ukraine.

Key words: civil society, social function, state, partnership, interaction.

УДК 37.02:81'35+811.581

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.24>

Стрига Е. В.

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ ІЕРОГЛІФІКИ

У статті висвітлено питання навчання китайської ієрогліфіки шляхом використання сучасних методів. Зазначено, що унікальність ієрогліфів у китайському письмі визначається їхньою історією, еволюцією, структурою та великою кількістю. Ця система письма вражає своєю особливістю та відмінністю від алфавітних систем. Кожен ієрогліф несе в собі значення та має власну форму, що відображає його семантичну природу. Їхня винятковість полягає в тому, що один і той самий ієрогліф може мати різні вимови, але його значення залишається сталим. Розвиток ієрогліфів почався тисячі років тому, і ця система продовжує залишатися ключовим елементом китайської культури та освіти. У китайському письмі ієрогліфи надають словам стале та не змінюване значення, що робить їх особливо потужними для вираження понять та ідей. Перераховані характеристики постали важливими для порушення питання класифікації та опису застосування сучасних методів навчання китайської ієрогліфіки, а саме: написання через походження ієрогліфа; ідеографічний через дві чи більше графеми; фоноідеографічний, де знаки складаються з двох частин, кожна з яких має свою функцію; фоносемантичний, де китайські ієрогліфи формуються на базі ідеограм і піктограм, які є фоносемантичними складовими. У роботі наголошено, що навчання китайської ієрогліфіки є тривалим процесом, який розпочинається з освоєння написання базових графічних елементів та згодом переходить до розвитку писемної компетентності, що в цілому націлено на досягнення володіння китайською мовою на соціально-побутовому, академічному та професійному рівнях. Перспектива подальшого вивчення окресленої проблеми пов'язана з розвитком технологій, оскільки з'являється дедалі більше програм, електронних і мультимедійних інструментів, що дозволяють вивчати китайську мову, зокрема ієрогліфіку, в інтерактивному та зручному форматі. Використання таких ресурсів постає корисним у освітньому процесі.

Ключові слова: методи, навчання, ієрогліф, мистецтво, китайська ієрогліфіка, китайська мова, писемна компетентність.

Ідеографічна система письма, одна з найдавніших форм комунікації людства, використовує ієрогліфи як символи, що позначають слова або їхні базові частини з уточнюючими детермінантами. У таких системах кількість ієрогліфів може досягати десятків тисяч. Яскравим прикладом ідеографічного письма є китайська писемність, яка нараховує близько десятки тисяч символів. Ця система тісно пов'язана з національними традиціями, зокрема мистецтвом каліграфії, що поєднує в собі письмо, передачу досвіду, культурних надбань та філософію.